

De Europese legalisatieverordening

Op 19 februari 2019 treedt een nieuwe Europese wet in werking, die de Europese Legalisatieverordening wordt genoemd. Deze wet heeft gevolgen voor de afdelingen Burgerzaken.

Tekst: Eric Gubbels

De Europese legalisatieverordening regelt een aantal dingen:

- Een groot aantal documenten die zijn afgegeven in de lidstaten van de Europese Unie, worden vanaf februari 2019 vrijgesteld van legalisatie.
- De ambtenaren die de documenten ontvangen, kunnen bij de afgevendende autoriteit navraag doen om te achterhalen of de stukken daar inderdaad zijn afgegeven. Hiervoor wordt een bestaand netwerk voor gegevensuitwisseling in de EU (voor onder andere diploma's) uitgebreid.
- Een aantal documenten moet bovendien worden vertaald als de burger daarom vraagt. In de verordening zijn hiervoor modelformulieren opgenomen.

De van legalisatie vrijgestelde documenten worden voor een groot deel afgegeven door afdelingen Burgerzaken. De verordening zal ons werk daarom op verschillende manieren gaan raken.

VRIJSTELLING VAN LEGALISATIE

Geboorteakten, attestaties de vita, adresuittreksels: bijna alle documenten die wij afgeven, worden door de nieuwe verordening vrijgesteld van legalisatie. Door ons afgegeven documenten kunnen dus zonder legalisatie tot in Finland, Portugal en Griekenland worden gebruikt. Andersom moeten wij straks vergelijkbare documenten uit bijvoorbeeld Kroatië, Zweden en Bulgarije accepteren zonder verdere legalisaties. Het moet wel gaan om documenten die in die landen zelf

zijn afgegeven; gewaarmerkte kopieën van documenten of documenten die in een derde land zijn afgegeven en gebruikt in een EU-lidstaat, hoeven we op grond van deze verordening niet te accepteren.

Burgers die dit willen, mogen ook de oudere, bestaande legalisatiemogelijkheden gebruiken. De twee bekendste zijn de meertalige akten van de burgerlijke stand en de apostille. Meertalige akten zijn en blijven een bijzonder praktische manier om een Nederlandse akte in de rest van de wereld te gebruiken. Maar waarom zou je kiezen voor een apostille?

NAVRAAGMOGELIJKHEID

Dat burgers soms toch een apostille laten plaatsen, hangt samen met de navraagmogelijkheid waarin deze Brusselse verordening voorziet. Een ambtenaar die twijfelt aan de echtheid van een document dat hij van een burger krijgt, mag navraag doen bij de autoriteiten die het document hebben afgegeven. Daarvoor wordt een bestaand Europees netwerk uitgebreid; een website waarop gebruikers kunnen inloggen. De verordening bepaalt dat een ambtenaar die navraag doet bij de afgevendende autoriteit daarvoor gelegenheid krijgt. De autoriteit moet zijn vraag binnen vijf of tien dagen beantwoorden. Hierdoor geven sommige burgers misschien ook in de toekomst de voorkeur aan een apostille: die kan onmiddellijk door de ontvangende autoriteit worden gebruikt.

Voor de navraagmogelijkheid moeten van de Europese Unie Centrale autoriteiten worden ingesteld. In Nederland wordt dit waarschijnlijk de gemeente Den Haag. Zij kunnen vragen doorsturen naar gemeenten die geen account bij het Interne Markt Informatiesysteem (IMI) hebben, of gemeenten aan hun jasje trekken als zij vragen niet snel genoeg beantwoorden. In sommige landen kan de Centrale autoriteit ook zelf vragen beantwoorden.

IMI werkt dus twee kanten op: gemeenten kunnen navraag doen bij afgevendende autoriteiten in het buitenland, en ze moeten ook zelf vragen beantwoorden van buitenlandse collega's. De bedoeling is dat ze vooral vragen stellen bij serieuze twijfel en niet elk document dat daar wordt aangeboden automatisch toetsen.

De NVVB is voorstander van de vrijstelling van legalisatie. De navraagmogelijkheid biedt een controlemiddel waardoor de echtheid van documenten in de toekomst beter kan worden onderzocht dan nu het geval is. Via de Europese vereniging van ambtenaren van de burgerlijke stand (EVS) zijn tekstvoorstellen aan de EU gedaan voor standaardvragen en -antwoorden, die in alle talen van de EU opgenomen kunnen worden in het IMI-systeem. De navraagmogelijkheid is wel ingewikkeld: het is nog onduidelijk hoe gemeenten in de gaten gaan houden of er nieuwe vragen aan hen zijn binnengekomen.

VOORBEELD

Jan de Vries verhuist met echtgenote Joke Visser naar België. Ze nemen geboorteaktes uit hun geboortegemeenten Boxtel en Opmeer mee. Ook hun huwelijksakte (Appingedam) tonen ze in België. De aktes bevatten geen legalisaties. De ambtenaar uit het Belgische Maasmechelen vertrouwt de stukken niet en besluit navraag te doen in Nederland. Hij logt met zijn toegangscode in op IMI en klikt op de standaardvraag 'Is dit document door u afgegeven?' Hij uploadt de geboorteakte en selecteert de gemeente Boxtel als geadresseerde. Omdat Opmeer en Appingedam nog niet zijn aangesloten op het IMI-netwerk, verstuurt de Belgische ambtenaar de geboorteakte van Joke en de Huwelijksakte naar de Nederlandse Centrale autoriteit.

In Boxtel logt de volgende ochtend de ambtenaar in die de toegangscode voor IMI heeft. Hij vindt de vraag en vraagt zijn collega om die te beantwoorden. Die moet dat binnen vijf dagen doen, maar handelt de vraag direct af. Die middag ontvangt de ambtenaar in Maasmechelen bericht dat de akte klopt. De Centrale autoriteit stuurt Opmeer en Appingedam een bericht. Zij kunnen vervolgens de vraag van Maasmechelen beantwoorden. Vanwege de omweg via de Centrale autoriteit

hebben Opmeer en Appingedam tien dagen de tijd om te reageren. Uiteraard zijn ook daar de collega's een stuk sneller.

Handig is daarnaast de vergelijkingsmogelijkheid. In IMI worden voorbeelden opgenomen van gangbare akten uit alle EU-lidstaten. De ambtenaar kan een hem aangeboden document met die voorbeelden vergelijken en zo snel twijfel aan een document wegnemen.

“De NVVB is voorstander van de vrijstelling van legalisatie”

MEERTALIGE MODELFORMULIEREN

De meertalige modelformulieren vormen het hete hangijzer van de verordening. Van een groot aantal documenten, waaronder alle registerakten van de burgerlijke stand, moet een vertaling worden afgegeven als de burger daarom vraagt. De NVVB heeft zich samen met de gemeente Den Haag ingezet om goede modelformulieren te maken die zijn toegesneden op de Nederlandse situatie. Voor een aantal documenten was dit simpel. Zo bestaat het bewijs van in leven zijn al in een meertalige vorm en kan ook een modelbewijs van ongehuwd zijn eenvoudig worden ontworpen. Maar voor andere documenten, met name de geboorteakte en de overlijdensakte, was dit een stuk lastiger. Vooral op de geboorteakte kun je allerlei latere vermeldingen aantreffen. De akten zijn in de loop der jaren steeds weer veranderd. Een letterlijke vertaling van die akten is daarom een onmogelijkheid.

Samen met het Ministerie van Justitie en Veiligheid hebben we de 80-20-regel toegepast: we hebben geprobeerd om vertaalformulieren te maken die in 80 procent van de gevallen bruikbaar zijn. De overige akten kunnen helaas niet worden vertaald. Wel kan de burger voor die akten een meertalige geboorteakte (een CIEC-akte) meekrijgen. De NVVB had graag gezien dat het Ministerie een nieuw uittreksel mogelijk maakte dat vervolgens kon worden vertaald. In andere EU-lidstaten, zoals België, wordt dit wel gedaan. Dat bleek niet haalbaar. In plaats daarvan hebben we ons er nu voor ingezet om het aantal begrippen dat volgens het modelformulier moet worden vertaald, zo beperkt mogelijk te houden. Het moge duidelijk zijn: de uitkomst is een meertalig poldermodel.